

2015/2340(INI)

8.4.2016

OPINIA

Komisji Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i
Bezpieczeństwa Żywności

dla Komisji Spraw Zagranicznych

w sprawie zwalczania handlu ludźmi w stosunkach zewnętrznych UE
(2015/2340(INI))

Sprawozdawca komisji opiniodawczej: Miroslav Mikolášik

PA_NonLeg

WSKAZÓWKI

Komisja Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności zwraca się do Komisji Spraw Zagranicznych, jako komisji przedmiotowo właściwej, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

1. przypomina, że w preambule Karty praw podstawowych Unii Europejskiej potwierdzono, iż UE „stawia jednostkę i godność człowieka w centrum swych działań”, a w dalszych jej artykułach zakazano, między innymi, tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania oraz niewolnictwa;
2. podkreśla, że jakiegokolwiek komercyjnego wykorzystywanie narządów, sprzeczne z zasadą sprawiedliwego dostępu do przeszczepów, jest nieetyczne i niezgodne z najbardziej podstawowymi ludzkimi wartościami oraz jest zabronione na mocy art. 3 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej;
3. przypomina, że zorganizowane grupy przestępcze o wymiarze międzynarodowym w sposób nielegalny lub za zgodą ofiar zwiedzionych oszukańczymi obietnicami przewożą swe ofiary do obszarów bogatszych, na których czele znajdują się państwa europejskie, gdzie szczególnie w odniesieniu do procederu wykorzystywania seksualnego znaleźć można zamożniejszych klientów;
4. zaznacza, że według raportu Global Financial Integrity obrót organami ludzkimi plasuje się w pierwszej dziesiątce nielegalnych mechanizmów zarabiania pieniędzy na świecie, generując zyski od 600 mln USD do 1,2 mld USD rocznie i obejmując wiele krajów; podkreśla ponadto, że według Organizacji Narodów Zjednoczonych celem takiej działalności mogą być ludzie w każdym wieku, ale szczególnie narażeni są migranci, ludzie bezdomni i niepiśmienni;
5. wzywa wszystkie instytucje i państwa członkowskie UE do realizacji spójnej polityki zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej, nakłaniającej – zgodnie z podstawowymi wartościami Unii – do priorytetowego traktowania praw człowieka w stosunkach UE z wszystkimi państwami trzecimi, ze szczególnym naciskiem na stosunki ekonomiczne i handlowe;
6. wzywa Unię Europejską do kontynuowania i propagowania dialogu na temat praw człowieka z partnerami międzynarodowymi, państwowymi lub nie, do nadania oficjalnego charakteru partnerstwom z organizacjami międzynarodowymi i krajowymi aktywnie działającymi w dziedzinie praw człowieka oraz do podjęcia wszelkich działań służących zacieśnieniu współpracy i koordynacji z państwami trzecimi w celu skuteczniejszego wykrywania ofiar, wzmocnienia działań zapobiegających handlowi ludźmi i zagwarantowania skutecznego karania osób zaangażowanych w proceder handlu ludźmi;
7. wzywa instytucje UE i państwa członkowskie o zagwarantowanie zgodności wszystkich produktów sprzedawanych na terytorium Unii z międzynarodowymi normami dotyczącymi poszanowania praw człowieka i walki z handlem ludźmi w całym łańcuchu produkcyjnym;

8. zauważa z poważnym zaniepokojeniem, że według Międzynarodowej Organizacji Pracy na całym świecie jest 21 mln ofiar najpowszechniejszych form współczesnego niewolnictwa, w tym pracy przymusowej (generującej coroczne zyski rządu ponad 30 mld EUR), nielegalnego handlu narządami i wykorzystywania seksualnego, które dotyczy 80% wszystkich ofiar handlu ludźmi; zauważa, że dotyczą one również mężczyzn, lecz najczęściej dotyczą grup szczególnie wrażliwych, takich jak osoby starsze, kobiety, chorzy, niepełnosprawni i dzieci; szacuje się też, że ofiarami handlu padło 5,5 mln dzieci; zwraca uwagę, że zgodnie z ostrożnymi szacunkami Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji zyski z handlu dziećmi wynoszą ok. 7,6 mld euro rocznie;
9. zwraca uwagę na fakt, że osoby, które ze względu na nagłe lub postępujące zmiany związane z klimatem, wpływające negatywnie na ich życie lub warunki życia, są zmuszone do opuszczenia swoich domów, są w dużym stopniu narażone na stanie się ofiarami handlu ludźmi; zaznacza, że ten typ mobilności ludzkiej związanej ze zmianą klimatu ma silny wymiar gospodarczy, w tym związany z utratą środków do życia i zmniejszeniem dochodu gospodarstwa domowego, wobec czego istnieje bezpośrednio zagrożenie, że osoby takie będą narażone na bycie ofiarami pracy przymusowej lub niewolnictwa;
10. podkreśla znaczenie i nieuchronność kryzysu migrantów klimatycznych oraz wysokie prawdopodobieństwo ich uwikłania w proceder handlu ludźmi; uważa, że należy przyjąć proaktywne środki oraz zwrócić szczególną uwagę na handel ludźmi w sytuacjach kryzysowych, takich jak klęski żywiołowe, a także na migrantów klimatycznych; wyraża zaniepokojenie, że aktualne międzynarodowe standardy praw człowieka mają ograniczone zastosowanie do przymusowych wysiedleń wywołanych przez warunki klimatyczne; apeluje zatem do UE o forsowanie międzynarodowej, uznanej przez prawo definicji „uchodźców klimatycznych”;
11. potępia nielegalną działalność polegającą na handlu ludźmi, w tym handel ludźmi w celu pobrania narządów oraz wszelką inną działalność opartą na wyzysku i związaną z naruszaniem prawa do nietykalności cielesnej i stosowaniem przemocy; sprzeciwia się wszelkiemu handlowi ludźmi oraz handlowi ich ciałami i narządami; podkreśla istotne skutki zdrowotne handlu ludźmi dla ofiar wszelkich form wykorzystywania, w tym fizycznego i psychicznego; podkreśla, że ludność z najbardziej uboższych społeczności jest szczególnie narażona na to, że padnie ofiarą nielegalnego handlu narządami;
12. podkreśla znaczenie prewencji oraz wielosektorowego i interdyscyplinarnego podejścia do kwestii nielegalnego obrotu organami ludzkimi, w tym handlu ludźmi w celu pozyskiwania narządów, który stał się problemem globalnym; wyraża potrzebę lepiej ukierunkowanych inicjatyw zwiększających świadomość w celu podkreślenia szkód związanych ze sprzedażą organów, aby lepiej informować ofiary o zagrożeniach fizycznych i psychologicznych, zwłaszcza wśród ludzi najuboższych i najbardziej narażonych na nierówności i ubóstwo, którzy mogą postrzegać sprzedaż organów jako cenę, którą warto zapłacić za lepszą sytuację ekonomiczną; podkreśla, że kampanie zwiększające świadomość społeczną powinny być wymaganym elementem zarówno europejskiej polityki sąsiedztwa (EPS), jak i współpracy UE na rzecz rozwoju;
13. podkreśla, że stagnacja gospodarcza, luki w ustawodawstwie i braki w egzekwowaniu prawa w krajach rozwijających się w połączeniu z rosnącą globalizacją i udoskonalonymi

technologiami komunikacyjnymi tworzą doskonałe środowisko dla działalności przestępczej obejmującej nielegalny handel narządami; wskazuje, że brak możliwości ekonomicznych zmusza ludzi do rozważania opcji, które w innych okolicznościach uważaliby za niebezpieczne lub karygodne, podczas gdy niewystarczające egzekwowanie prawa umożliwia handlarzom prowadzenie działalności przy małym zagrożeniu karą;

14. wzywa wszystkie państwa członkowskie UE do jak najszybszej ratyfikacji i wdrożenia Konwencji Rady Europy przeciwko handlowi ludzkimi narządami; podkreśla, że państwa członkowskie powinny poczynić usprawione i przyspieszone starania w celu wdrożenia dyrektyw europejskich oraz konwencji o zwalczaniu handlu narządami, tkankami i komórkami (OTC) do prawa krajowego w celu upewnienia się, iż osoby dopuszczające się handlu narządami, tkankami i komórkami są ścigane, oraz zniechęcania potencjalnych biorców do poszukiwania narządów będących przedmiotem nielegalnego handlu;
15. potępia niedozwolony handel dziećmi na potrzeby adopcji wykorzystywany przez europejskich rodziców, którzy płacą duże sumy w celu zapewnienia sobie upragnionych dzieci, w tym praktykę kupowania niemowląt rodzonych przez matki surogatki w państwach trzecich;
16. potępia handel ludźmi na potrzeby wymuszonego macierzyństwa surogacyjnego stanowiącego naruszenie praw kobiet i praw dziecka; zauważa, że popyt jest napędzany przez kraje rozwinięte kosztem szczególnie wrażliwych i ubogich ludzi często z krajów rozwijających się oraz zwraca się do państw członkowskich o uwzględnienie skutków ich własnych restrykcyjnych praw reprodukcyjnych;
17. podkreśla, że wszystkie ofiary handlu ludźmi muszą mieć dostęp do odpowiednich świadczeń zdrowotnych; zauważa, że większość zidentyfikowanych ofiar w UE stanowią kobiety i dziewczęta wykorzystywane do celów seksualnych; wskazuje, że konieczne jest utrzymanie podejścia skoncentrowanego na ofierze i zauważa, że taki rodzaj wykorzystywania prowadzi do szczególnych szkód wymagających świadczeń na wyższym poziomie; zwraca uwagę, że handel dziećmi kwitnie tam, gdzie obecne są ubóstwo, dyskryminacja płciowa i etniczna, ignorancja, dezinformacja, kryzysy polityczne i gospodarcze, konflikty zbrojne i klęski żywiołowe;
18. podkreśla, że celem handlu dziećmi jest ich wykorzystanie w różny sposób, np. w prostytucji, do pracy w gospodarstwach domowych i na plantacjach, do służby w grupach zbrojnych w charakterze żołnierzy lub pomocników, do dokonywania czynności przestępczych i do żebractwa;
19. podkreśla konieczność działania na rzecz powstrzymania zjawiska dzieci-migrantów pozostawionych bez opieki i zaginionych po przybyciu do Europy, których liczba zgodnie z szacunkami Europolu wynosi 10 000; wzywa Komisję i państwa członkowskie do uczynienia wszystkiego, co w ich mocy, by zlikwidować handel ludźmi, do przyjęcia wszelkich środków niezbędnych do odnalezienia i zapewnienia ochrony wszystkim pozostającym bez opieki dzieciom-migrantom, które zaginęły po rejestracji po przyjeździe na terytorium Europy oraz do wzmocnienia mechanizmów ostrzegania dotyczących dzieci, przypominając jednocześnie, że najbardziej narażeni na ryzyko wyzysku, wykorzystania i przemocy są ci, którzy nie posiadają aktu urodzenia;
20. podkreśla, że państwa członkowskie powinny zacieśnić współpracę pod auspicjami

Interpolu i Europolu w celu skutecznieszego rozwiązywania problemu handlu narządami, co obejmuje też neutralizację działań internetowych oraz inspekcje w miejscach, gdzie mogą przebywać ofiary handlu ludźmi; apeluje o stałą współpracę i wymianę między organizacjami międzynarodowymi; apeluje do państw członkowskich o zapewnienie odpowiedniego ścigania osób odpowiedzialnych za handel narządami;

21. podkreśla, że zakup organów, tkanek i komórek ludzkich jest nielegalny; zauważa, że osoby sprzedane w celu pozyskania organów stoją w obliczu szczególnych wyzwań i że ofiary są często nieświadome długofalowych i destrukcyjnych skutków zdrowotnych usunięcia organów oraz braku opieki pooperacyjnej, jak również wpływu psychologicznego operacji; wyraża potrzebę lepiej ukierunkowanych inicjatyw zwiększających świadomość w celu podkreślenia szkód związanych ze sprzedażą organów, zwłaszcza pośród najuboższych i najbardziej wrażliwych ludzi, którzy mogą postrzegać sprzedaż organów jako cenę, którą warto zapłacić za lepszą sytuację ekonomiczną;
22. potępia nielegalną działalność polegającą na handlu ludzkimi organami, tkankami i komórkami wraz z nielegalnym handlem komórkami rozrodczymi (jajeczka, sperma), tkankami i komórkami płodu oraz komórkami macierzystymi dorosłych i embrionów;
23. podkreśla, że ofiary powinny otrzymywać pełne wsparcie nie tylko w związku z bezpośrednimi i chronicznymi skutkami zdrowotnymi, lecz również ze skutkami dla ich długofalowej kondycji psychicznej; zwraca więc uwagę na kluczową rolę władz i organizacji w informowaniu ofiar o ich prawach w zakresie dostępu do wymiaru sprawiedliwości, pomocy i opieki zdrowotnej;
24. zauważa, że ofiarom zmuszania do prostytucji w większości państw członkowskich trudno jest uzyskać dostęp do opieki psychologicznej i dlatego są one zdane niemal wyłącznie na wsparcie ze strony organizacji charytatywnych; opowiada się w związku z tym za lepszym wsparciem tych organizacji i wzywa państwa członkowskie, aby zmniejszyły przeszkody w dostępie do opieki psychologicznej;
25. zwraca uwagę na znaczenie roli lekarzy, pielęgniarek, pracowników socjalnych i innych pracowników służby zdrowia, którzy odgrywają wyjątkową rolę ze względu na zawodowy kontakt z zatrzymanymi ofiarami oraz są kluczowi w procesie uniemożliwiania handlu ludźmi; wyraża zaniepokojenie, że obecnie jest to utracona szansa na interwencję; zwraca uwagę na konieczność przeszkolenia personelu medycznego w celu wykrywania sygnałów ostrzegających o handlu ludźmi oraz przeszkolenia ich z procedur sprawozdawczych, aby lepiej wspierać ofiary, a także na potrzebę ustanowienia rygorystycznych sankcji za jakiegokolwiek zaangażowanie w nielegalny handel narządami;
26. zachęca do wdrożenia w różnych krajach programów domniemanej zgody lub systemów, w ramach których obywatele mieliby możliwość bezpośredniego wpisania się do rejestru dawców narządów podczas realizacji pewnych procedur administracyjnych, co ograniczyłoby zależność pacjentów od czarnego rynku, zwiększając jednocześnie liczbę dostępnych narządów w celu obniżenia kosztów finansowych przeszczepów i zmniejszenia potrzeby turystyki medycznej;
27. wzywa państwa członkowskie, by wspierały dalsze wysiłki na rzecz angażowania środowisk medycznych w poprawę działań służących zwalczaniu tej formy handlu ludźmi

poprzez upowszechnianie znajomości zagadnień dotyczących handlu ludźmi i zapewnianie obowiązkowych szkoleń;

28. wzywa Komisję i państwa członkowskie do podjęcia środków zapobiegających „turystyce przeszczepowej” poprzez przyjęcie środków zwiększających dostępność legalnie uzyskanych narządów w celu lepszego zapobiegania nielegalnemu pobieraniu narządów oraz stworzenia przejrzystego systemu identyfikowalnych przeszczepianych narządów przy jednoczesnym zachowaniu anonimowości dawców; wzywa Komisję do opracowania wytycznych zachęcających państwa członkowskie UE do udziału w programach partnerskiej współpracy, takich jak Eurotransplant i Scandiatransplant;
29. podkreśla, że według Światowej Organizacji Zdrowia dane naukowe na temat handlu ludźmi i zdrowia są ograniczone, zwłaszcza jeżeli chodzi o zdrowie psychiczne i aspekty psychologiczne; podkreśla również, że potrzeby ofiar i osób, którym udało się pozostać przy życiu, są często niedostatecznie oceniane; apeluje zatem do Komisji i właściwych organów państw członkowskich o wprowadzenie monitorowania i rozpowszechniania informacji na temat konsekwencji handlu ludźmi oraz potrzeb ofiar w obszarze zdrowia fizycznego i psychicznego;
30. wzywa Komisję i państwa członkowskie do poszanowania Karty Narodów Zjednoczonych, przepisów dotyczących prawa do azylu.

**WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO
W KOMISJI OPINIODAWCZEJ**

Data przyjęcia	22.3.2016
Wynik głosowania końcowego	+: 65 -: 0 0: 1
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Marco Affronte, Pilar Ayuso, Zoltán Balczó, Catherine Bearder, Ivo Belet, Simona Bonafè, Biljana Borzan, Lynn Boylan, Nessa Childers, Birgit Collin-Langen, Mireille D'Ornano, Miriam Dalli, Seb Dance, Angélique Delahaye, Ian Duncan, Stefan Eck, Bas Eickhout, Eleonora Evi, José Inácio Faria, Karl-Heinz Florenz, Francesc Gambús, Elisabetta Gardini, Gerben-Jan Gerbrandy, Jens Gieseke, Julie Girling, Sylvie Goddyn, Matthias Groote, Françoise Grossetête, Andrzej Grzyb, Jytte Guteland, Anneli Jäätteenmäki, Jean-François Jalkh, Benedek Jávor, Karin Kadenbach, Kateřina Konečná, Giovanni La Via, Peter Liese, Norbert Lins, Susanne Melior, Miroslav Mikolášik, Massimo Paolucci, Piernicola Pedicini, Bolesław G. Piecha, Pavel Poc, Frédérique Ries, Daciana Octavia Sârbu, Annie Schreijer-Pierik, Davor Škrlec, Renate Sommer, Dubravka Šuica, Tibor Szanyi, Nils Torvalds, Dame Glenis Willmott, Damiano Zoffoli
Zastępcy obecni podczas głosowania końcowego	Paul Brannen, Mark Demesmaeker, Jan Huitema, Peter Jahr, Merja Kyllönen, Anne-Marie Mineur, Alessandra Mussolini, James Nicholson, Christel Schaldemose, Bart Staes, Keith Taylor
Zastępcy (art. 200 ust. 2) obecni podczas głosowania końcowego	José Blanco López